

ARNON
GRUNBERG

JOHANNES
VERMEER
PRIJS 2022

Arnon Grunberg Laureaat Johannes Vermeer Prijs 2022 Juryrapport

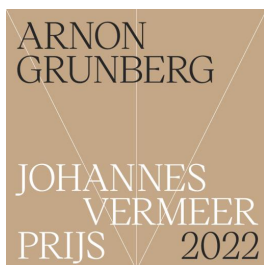
De Johannes Vermeer Prijs, de staatsprijs voor de kunsten, wordt sinds 2009 jaarlijks uitgereikt aan een in Nederland wonende en/of werkende kunstenaar. Met de prijs wil de Nederlandse regering bijzonder artistiek talent onder de aandacht brengen en eren. De laureaten van deze prijs tonen uitzonderlijk kunstenaarschap en zijn van groot belang voor hun vakgebied en de samenleving. De prijs kan worden toegekend aan kunstenaars uit alle disciplines: van dans tot design, van mode tot muziek, en van schilderkunst tot letteren.

De staatssecretaris van Cultuur en Media Gunay Uslu, laat zich bij haar keuze adviseren door een jury. De juryleden zijn experts binnen hun vakgebied en kijken over de grenzen van disciplines heen. Ze verkennen actief het artistieke klimaat in Nederland en nemen bij hun afweging een evenredige vertegenwoordiging van de verschillende kunstdisciplines in acht. De jury bestond dit jaar uit Andrée van Es (voorzitter), Pierre Audi, Romana Vrede, Hicham Khalidi en Sjeng Scheijen.

Bij haar keuze zoekt de jury naar een kunstenaar die een toonaangevend en consistent oeuvre heeft opgebouwd. De kunstenaar moet een bewezen relevantie voor het vakgebied hebben en voor het artistieke klimaat in Nederland en daarbuiten. Dit jaar heeft de jury haar ogen gericht op een kunstenaar die binnen zijn oeuvre domein overstijgend werkt. Een auteur die op geheel eigen wijze urgenties en thema's in het maatschappelijk debat bevraagt en zich daarbij onbevooroordeeld geïnteresseerd toont in de intenties van een ander. Iemand die zich langs zogeheten hokjes of politieke trends beweegt en een inspirerende rol van betekenis speelt voor jonge kunstenaars in het Nederlandse kunstenveld. De laureaat van dit jaar vertegenwoordigt dit alles en meer. Unaniem koos de jury voor Arnon Grunberg als winnaar van de Johannes Vermeer Prijs 2022.

Het is voor het eerst dat de prijs wordt toegekend aan een laureaat uit het literaire landschap. Deze keuze van de jury benadrukt de positie van de literatuur en van het woord in brede zin in het Nederlandse kunstenveld. Schrijver Arnon Grunberg ontvangt de prijs vanwege zijn uitzonderlijke betekenis voor de Nederlandse kunsten. Hij heeft met zijn literaire bijdragen onmiskenbaar grote invloed op zijn generatie.

'Je kunt de mensen niet vragen van je te houden, het is te veel gevraagd. Alleen van je moeder mag je dat vragen.' (Moedervlekken, 2016)

Schrijver, essayist en columnist Arnon Yasha Yves Grunberg wordt in 1971 geboren in Amsterdam als zoon van Hannelore Grünberg-Klein en Hermann Grünberg. Op 23-jarige leeftijd debuteerde hij bij Nijgh & Van Ditmar met *Blauwe maandagen*, een sterk autobiografische roman waarin de oorlogservaringen van zijn ouders een rol spelen. Sindsdien schreef hij zestien romans en verschenen zijn columns, essays, korte verhalen en reportages in onder meer de Volkskrant, De Standaard, NRC Handelsblad, Parool, Vrij Nederland, Hollands Maandblad en De Groene Amsterdammer. Ook buiten de Nederlandse landsgrenzen mengt hij zich regelmatig in het publieke debat. Grunberg verlaat zijn schrijftafel vaak voor nieuwe ervaringen. Zo heeft hij zich onder meer laten 'embedden' in een psychiatrische kliniek, bij soldaten in Afghanistan, als vervangvader bij een Nederlands gezin, bij kamermeisjes en bij de staf van de Zwitserse spoorwegcatering. Samen met hersenwetenschappers startte hij een onderzoek naar de neurobiologie in relatie tot het scheppen en ondergaan van kunst. Sinds zijn debuut *Blauwe maandagen* is zijn literaire werk vertaald in dertig talen en zijn zijn romans in binnen- en buitenland met grote literatuurprijzen bekroond.

De jury roemt de kracht van Grunbergs stem en de herkenbaarheid van zijn schrijven. Hij weet alle genres die hij beoefent zijn eigen volkomen herkenbare, veelvuldig geïmiteerde maar onnavolgbare, stem te geven. Na drie zinnen weet je dat hij aan het woord is, dat is een zeldzame kwaliteit. Ook is de jury onder de indruk van de ongeëvenaarde productie en breedte van zijn oeuvre en zijn liefde voor taal. Grunberg heeft taal opnieuw ontworpen en naar zijn hand gezet. Het valt niet te onderschatten hoe belangrijk dat is. Met zijn pen als wapen kan hij dit land verdedigen.

'Een mens wordt verliefd op een gebrek. Het is het gebrek dat ontroert, het zien van de wonde door het masker heen, dat week maakt.' (De Asielzoeker, 2003)

Grunberg onderzoekt in woord en daad wat de menselijkheid bedreigt. De jury ziet hoe hij met zijn romans, korte columns, journalistieke reportages, filosofische essays, in een 4 mei-voordracht, of recentelijk via dans, op onverschrokken wijze de vinger op de zere plek legt. Grunberg ziet, vraagt en beschrijft. Met zijn tomeloze nieuwsgierigheid onderzoekt hij de waarheid van de ander. Hij ziet de waarde van het ongemak, de misstap, de teleurstelling, de tekortkoming, het lijden, de schaamte en de angst. Hij maakt met zijn werk plaats voor verwarring, verlangen, vergeving, liefde en vertedering. Het universum van Grunberg schept ruimte voor ernst en ontroering, maar ook voor verwondering en onbedaarlijk lachen. Arnon Grunberg is een sterk denker en een moedig schrijver. Hij behoort tot de belangrijkste, meest veelzijdige en invloedrijkste kunstenaars van dit moment.

'Voor mij is de mens een ontsnappingskunstenaar. Waarom ontsnap je, hoe ontsnap je en waarheen ontsnap je, antwoord op die vragen vormt onze identiteit. [...] De kunstenaar en de schrijver beoefenen een paradoxale vorm van ontsnappingskunst. Zij zoeken waarheid, als ik dat wat grote woord mag gebruiken, proberen die te tonen en doen tegelijkertijd hun best eraan te ontsnappen.' (NRC, 1 mei 2018)

Met grote bewondering voor zijn oeuvre en in de overtuiging dat zijn werk ons ook in de toekomst zal blijven voeden en verwonderen kan de Johannes Vermeer Prijs 2022 in de ogen van de jury geen betere bestemming vinden dan bij Arnon Grunberg.